

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ТОВАРОЗНАВСТВО

Методичні рекомендації до семінарських занять
та рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності
«Міжнародні економічні відносини» освітньої програми
«Міжнародна логістика і митна справа»

Харків – 2024

УДК 658.62:005.52](072)

Т 50

Рецензенти:

Т. М. Меркулова – д-р екон. наук, проф., проф. кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Н. Л. Морозова – канд. екон. наук, доц., зав. кафедри менеджменту, бізнесу та професійних комунікацій «Каразінський банківський інститут» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
протокол № 11 від 27.09.2024 р.*

Товарознавство : Методичні рекомендації до семінарських занять та рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародна логістика і митна справа» / уклад. : доц. А. С. Зайцева, Т. М. Мірошніченко, А. С. Поліванцев. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 44 с.

Видання містить програму навчальної дисципліни, методичні матеріали до семінарських занять, організаційно-методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, тестові питання для підготовки до підсумкового контролю тощо.

УДК 658.62:005.52](072)

©Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024

© Зайцева А. С., Мірошніченко Т. М., Поліванцев А. С., уклад., 2024

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2024

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Програма навчальної дисципліни «Товарознавство»	6
3. Методичні матеріали до семінарських занять	10
4. Самостійна робота.....	32
5. Методи контролю та критерії оцінювання знань з дисципліни «Товарознавство».....	33
6. Тестові питання для підготовки до підсумкового контролю з дисципліни «Товарознавство».....	35

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вивчення дисципліни «Товарознавство» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», ОПП «Міжнародна логістика і митна справа».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є відомості про товар.

Міждисциплінарні зв'язки: з метою поліпшення засвоєння навчального матеріалу курсу студентам необхідні теоретичні знання з економічної теорії, макроекономіки, основ міжнародних економічних відносин.

Метою викладання навчальної дисципліни «Товарознавство» є формування системи спеціальних знань з питань формування товарного асортименту, особливості та закономірності зберігання, складування та просування товарів в умовах динамічності світогосподарських процесів і науково-технічного прогресу.

Метою методичних вказівок є закріплення теоретичних знань з методології товарознавства та комерційної діяльності, набуття практичних навичок використання методів товарознавства, оцінка властивостей товарів та обґрунтування управлінських рішень щодо реалізації товарної політики підприємства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Товарознавство» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

- здатності навчатися та бути сучасно навченим;
- уміння бути критичним та самокритичним;
- здатності спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності);

- знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

- формування наступних фахових компетентностей:

- здатності обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях;

- здатності здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;

- здатності аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТОВАРОЗНАВСТВО»

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА

Тема 1. Товарознавство в системі наукових знань

Перша тема даного курсу спрямована на ознайомлення студентів з дисципліною, основними поняттями, предметами, цілями та завданнями товарознавства. Об'єкти та суб'єкти товарознавчої діяльності. Основні категорії товарознавства. Місце товарознавства в системі наукових знань, зв'язок товарознавства з іншими науками. Основні розділи та зміст товарознавства споживчих товарів. Принципи товарознавства: безпека, ефективність, сумісність, взаємозамінність, систематизація. Завдання сучасного товарознавства.

Тема 2. Naturalні та споживні властивості товарів

У рамках даної теми розглянемо натуральні властивості товарів, споживні властивості товарів і показники, що їх визначають. Функціональні властивості, властивості соціального призначення. Експлуатаційні властивості та ергономічні властивості. Естетичні властивості. Екологічні властивості. Властивості безпеки.

Тема 3. Класифікація та асортимент товарів

Ринок взагалі не існував би без певного асортименту товарів, тому тема асортименту товарів є невід'ємною складовою даного курсу і включає в себе такі питання.

Класифікація асортименту товарів. Групи, підгрупи, види, різновиди асортименту споживчих товарів. Промисловий та торговий асортимент. Класифікаційні ознаки асортименту. Види асортименту. Показники асортименту. Категорія «асортимент».

Асортиментна концепція та принципи формування сучасного асортименту товарів. Фактори формування асортименту товарів. Основні напрямки формування асортименту: скорочення, розширення, стабілізація, оновлення, удосконалення.

Тема 4. Кодування товарів

Сутність та призначення кодування товарів. Методи кодування товарів, види штрих-кодів. Системи кодування товарів. Штрихове кодування товарів. Принципи побудови Асоціації «ДжіЕс1 Україна» та порядок вступу до неї.

Тема 5. Якість товарів

Товар прямує від виробника до кінцевого споживача. Для того щоб споживач був задоволений товаром, необхідно зберегти певну якість. Дана тема присвячена збереженню якості товару, а саме вивченню певних факторів, котрі будуть сприяти збереженню якості.

Показники збереженості товарів: вихід стандартної продукції, розмір втрат, терміни зберігання. Гарантійний термін зберігання товарів. Терміни придатності та експлуатації товарів. Якість товару та розвиток економіки. Показники якості товарів. Методи оцінки якості товарів. Доброякісність та недоброякісність товарів.

Тема 6. Стандартизація товарів

У даній темі розглянемо такі питання: сутність та основні поняття у сфері стандартизації; принципи стандартизації; категорії нормативних документів зі стандартизації та види стандартів. Міжнародні та національна організації зі стандартизації.

Тема 7. Сертифікація та оцінка відповідності

Кожен товар має значний спектр різних характеристик та властивостей. Всі разом вони формують його особливості, які проявляються під час виробництва та застосування товару й остаточно впливають на рішення споживача при здійсненні покупки. Тому розглянемо фактори формування товарних характеристик товарів. Загальні відомості про сертифікацію та оцінку відповідності. Процедура оцінки відповідності з використанням модулів. Функційний підхід до оцінювання відповідності.

Тема 8. Інформація про товар

Дана тема охоплює такі питання. Інформація про товар: сутність, форми та вимоги щодо неї. Маркування як засіб товарної інформації. Інформаційні знаки та реклама товарів, її сутність. Правила маркування харчових продуктів в Україні.

РОЗДІЛ 2. ТОВАРОЗНАВСТВО У СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО ТОВАРНОГО ОБІГУ

Тема 9. Ідентифікація та фальсифікація товарів

Товарна політика є невід'ємною частиною споживчих ринків, вона має ґрунтовний зміст і поширюється на всі аспекти товарної стратегії та тактики – як окремого підприємства, так і держави.

Дана тема охоплює загальні відомості про ідентифікацію товарів. Сутність, види та засоби фальсифікації товарів. Способи захисту продукції від фальсифікації.

Тема 10. Основи експертизи товарів

Принципи дотримання міжнародних засобів маркування та міжнародних стандартів. Під час маркування відбувається певне кодування інформації про товар. Тому дана тема торкається таких питань: 1) види і форми товарної інформації; 2) вимоги до товарної інформації; 3) маркування товарів; 4) основні та додаткові функції інформації про споживчі властивості товарів. Поняття, мета та завдання експертизи товарів. Об'єкти та суб'єкти товарознавчої експертизи. Види експертизи товарів. Інформаційно-документальні засоби експертизи товарів.

Тема 11. Основи пакування та зберігання товарів

Пакування товарів. Режими зберігання товарів. Принципи та правила зберігання товарів. Зберігання товарів під час товароруку. У даній темі розглянуто класифікаційні ознаки товарів з дефектами. Причини виникнення дефектів при виробництві, складуванні, пакуванні. Методи виявлення дефектів.

Тема 12. Товарознавство та комерційна діяльність

Становлення ринкових відносин та формування сучасної економічної системи опиралося та й сьогодні тримається на товарно-грошових відносинах. Кожен товар чи послуга продаються та купуються, тобто здійснюється процес торгівлі (що в перекладі з латини значить комерція (commercium)). Тому в рамках даної теми будуть подані наступні питання. Суть та зміст товарознавчої діяльності у сфері товарознавства. Фактори впливу на розвиток комерційної діяльності. Концепція комерційної діяльності. Організація управління комерційною діяльністю.

Тема 13. Товарознавча діяльність у сфері міжнародного товарного обігу

Дана тема присвячена вивченню: товарознавчо-технологічного процесу (ідентифікація товарів, забезпечення товарами підприємств торгівлі, формування структури асортименту, забезпечення ефективності технології торговельних процесів); організаційного процесу (організація торговельного підприємництва та комерційної діяльності, визначення відповідності якості товарів ІНФОРМАЦІЙНО-комунікативним методом (збір, обробка та аналіз інформації про чинники внутрішнього середовища торговельно-технологічного процесу, формування інформаційного середовища щодо якості товарів, товарної асортиментної структури,

правового поля здійснення торговельно-технологічного процесу); просування товарів на міжнародні ринки.

Тема 14. Логістична концепція в товарознавчій діяльності

Переміщення товарів країнами світу неможливе без логістичного аспекту, тому невід'ємними питаннями є формування та здійснення ефективної логістичної діяльності в процесі просування товару до споживача. Здійснення ефективного менеджменту підприємства та персоналу; оцінювання впливу чинників зовнішнього середовища на функціонування торговельної організації.

Тема 15. Проблеми та перспективи розвитку товарообігу на міжнародних ринках товарів

В умовах глобальної інтеграції економік різних країн світу загострення пов'язаних з цим проблем споживчого ринку. Обговорення сучасного стану і перспектив розвитку товарознавчої сфери в Україні та за кордоном, ознайомлення з інноваціями у практичному та теоретичному товарознавстві, висвітлення результатів наукових досліджень у галузі товарознавства і торговельного підприємництва провідних вчених України та інших країн.

3. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА

Заняття 1

ТЕМА: Товарознавство в системі наукових знань. Натуральні та споживні властивості товарів

Метою семінарського заняття є засвоєння основних термінів дисципліни «Товарознавство», методів пізнання в товарознавстві. Розкрити сутність споживних властивостей товарів, зокрема функціональних, соціальних, експлуатаційних, ергономічних, естетичних, екологічних, безпеки, та навести перелік показників, що їх визначають.

План семінарського заняття:

1. Основна термінологія товарознавства.
2. Основні методи та принципи пізнання в товарознавстві.
3. Властивості товарів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Дайте визначення таких понять: товар, товарознавство, об'єкт товарознавства, споживна вартість (цінність) товару, мета товарознавства, асортиментна характеристика товарів, кількісна характеристика товарів, вартісна характеристика товарів, споживач товару, товарознавець.
2. Окресліть споживні властивості товарів і показники, що їх визначають.
3. Що таке споживні властивості товарів? На які групи вони поділяються?
4. Наведіть приклади ергономічних, естетичних властивостей товарів.

Завдання № 1

Вивчіть посадову інструкцію товарознавця і виберіть обов'язки, які він не повинен виконувати.

Товарознавцю продовольчого магазину було надано такі завдання:

- 1) брати участь у підготовці даних для складання претензій щодо постачання неякісного товару і відповіді на претензії замовників;
- 2) здійснювати санітарну обробку приміщень складу;
- 3) здійснювати зв'язок з постачальниками і споживачами та оформляти документи на відвантаження й отримання товарів;

- 4) здійснювати контроль за надходженням і реалізацією товарів;
- 5) визначати відповідність якостей товару стандартам і технічним умовам;
- 6) проводити інструктаж з техніки безпеки з новими працівниками магазину;
- 7) контролювати наявність товару на складах;
- 8) визначати відповідність якостей товару до укладених договорів;
- 9) вести оперативний облік надходження і реалізації товарів;
- 10) здійснювати контроль за дотриманням правил зберігання товарів на складах;
- 11) брати участь в інвентаризації товарів, виявляти причини утворених надлишків;
- 12) складати план-заявку на постачання продукції;
- 13) контролювати своєчасність відвантаження зворотної тари;
- 14) здійснювати розвантаження товарів, що надійшли з товарно-матеріальної бази;
- 15) виправляти виробничий брак, виявлений у продукції, що надійшла.

Завдання № 2

Розкрити сутність принципів товарознавства – таблиця 1.

Таблиця 1

Принцип	Сутність принципу
Безпека	
Ефективність	
Сумісність	
Взаємозамінність	
Систематизація	

Питання до самоконтролю:

1. Що вивчає наука «Товарознавство»? Назвіть предмет та мету курсу.
2. Які три головні періоди розвитку товарознавства як науки виділяють?
4. Розкрийте зміст основних термінів, що використовуються в товарознавстві.
5. Які чотири основні характеристики мають товари як об'єкти товарознавчої діяльності?
6. Які основні завдання товарознавства в умовах ринкових відносин?
7. Що таке товар і його споживча вартість?
8. Назвіть і охарактеризуйте основні принципи товарознавства.
9. Які існують методи пізнання в товарознавстві?
10. Охарактеризуйте інструментальні методи товарознавства.

Тематика творчих завдань:

1. Вплив яких наукових дисциплін сприяв створенню товарознавства як самостійної дисципліни?
2. Складіть порівняльну характеристику професії товарознавець / торговий представник / мерчендайзер. Які основні відмінні риси цих професій?
3. Що таке поточні, перспективні, загальні і специфічні вимоги до товарів?

Література до теми:

1. Товарознавство та комерційна діяльність : підручник / В. Л. Дикань та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 369 с.
2. Теоретичні основи товарознавства : підручник / Л. І. Байдакова та ін. Луцьк : ЛНТУ, 2016. 284 с.
3. Титаренко Л. Д. Теоретичні основи товарознавства : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2019. 227 с.

Заняття 2

ТЕМА: Класифікація та асортимент товарів. Кодування товарів

Метою семінарського заняття є вивчення основних аспектів класифікації та асортименту товарів. Розглянуто поняття та види класифікації товарів. Розкрито сутність ієрархічного та фасетного методів побудови класифікації товарів, наведено їх переваги та недоліки. Розкрито сутність понять «асортимент товарів» і «товарна номенклатура», визначено взаємозв'язок між ними. Наведено класифікаційні ознаки та відповідні види асортименту товарів. Розкрито сутність та призначення штрихового кодування товарів, наведено види, структуру та номінальні розміри штрихових кодів EAN.

План семінарського заняття:

1. Асортимент товарів та його види.
2. Показники асортименту товарів.
3. Кодування товарів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте сутність понять «асортимент товарів» та «товарна номенклатура».
2. Якими показниками характеризується асортимент товарів?
3. Що таке структура коду, які елементи вона включає?
4. Розкрийте сутність реєстраційного методу кодування товарів.

Завдання № 1

Скласти самостійно дві схеми класифікації ієрархічним методом (не менше 3 ступенів) і фасетним методом (не менше 3 незалежних угруповань). Об'єктами класифікації можуть бути товари, навколишні предмети, люди, явища, процеси, документи та ін.

Завдання № 2

Розрахувати коефіцієнт повноти асортименту. Вихідні дані за варіантами в таблиці 2.

Таблиця 2

Варіанти	Умови
1, 2, 3	У магазині 4 види футболки, 5 видів джемперів, 3 види курток. Повнота асортименту становить 16. Базовий показник повноти асортименту – 20.
4, 5, 6	У магазині 4 види футболки, 5 видів джемперів, 3 види курток. Повнота асортименту становить 16. Базовий показник повноти асортименту – 20.
7, 8, 9	У магазині 4 види футболки, 7 видів джемперів, 3 види курток. Повнота асортименту становить 15. Базовий показник повноти асортименту – 20.
10, 11, 12	У магазині 4 види футболки, 5 видів джемперів, 8 видів курток. Повнота асортименту становить 16. Базовий показник повноти асортименту – 20.
13, 14, 15	У магазині 3 види футболки, 5 видів джемперів, 3 види курток. Повнота асортименту становить 13. Базовий показник повноти асортименту – 40.
16, 17, 18	У магазині 2 види футболки, 5 видів джемперів, 3 види курток. Повнота асортименту становить 10. Базовий показник повноти асортименту – 20.
19, 20, 21	У магазині 4 види футболки, 6 видів джемперів, 3 види курток. Повнота асортименту становить 12. Базовий показник повноти асортименту – 20.
22, 23, 24	У магазині 4 види футболки, 5 видів джемперів, 2 види курток. Повнота асортименту становить 12. Базовий показник повноти асортименту – 20.
25, 26, 27	У магазині 2 види футболки, 6 видів джемперів, 2 види курток. Повнота асортименту становить 16. Базовий показник повноти асортименту – 20

Приклад розрахунку:

В асортименті магазину є 3 різновиди светрів, 4 різновиди джемперів, 5 різновидів жакетів. Повнота асортименту групи «Верхній трикотаж» становить 12. Зазвичай перевіряється відповідність реальної повноти асортименту асортиментному мінімуму. Останній являє собою документ, що регламентує мінімально допустиму кількість видів і різновидів товарів, що визначають профіль організації торгівлі.

Показники повноти асортименту можуть бути дійсними та базовими.

Дійсний показник повноти (Пд) характеризується фактичною кількістю видів, різновидів і найменувань товарів однорідної групи.

Базовий показник повноти (Пб) характеризується регламентованою кількістю товарів цієї групи.

Коефіцієнт повноти (Кп) – це відношення дійсного показника повноти асортименту до базового.

Якщо до попереднього прикладу додати, що згідно зі стандартами таких виробів може бути 20 (базовий показник повноти асортименту), то коефіцієнт повноти асортименту – 0,60 ($12/20 = 0,6$) або 60 %.

Завдання № 3

Розрахувати контрольне число штрих-коду.

Остання цифра штрихового коду – контрольна, яка дозволяє перевірити правильність зчитування штрихового коду сканером. На початку і на кінці штрихового коду знаходяться трохи подовжені штрихи, які вказують на початок і кінець зчитування коду. У центрі штрихового коду є подовжені штрихи, які полегшують візуальну перевірку повноти запису коду.

Приклад:

Код: 4823102801261 (визначаємо останню цифру 1 – контрольне число):

1) $8 + 3 + 0 + 8 + 1 + 6 = 26$;

2) $26 * 3 = 78$;

3) $4 + 2 + 1 + 2 + 0 + 2 = 11$;

4) $78 + 11 = 89$;

5) $90 - 89 = 1$ (контрольна цифра коду).

Якщо розрахована контрольна цифра така ж, як і на штриховому коді, то штриховий код пропускається в комп'ютер, а це є гарантією того, що інформація про товар введена і зчитана правильно.

Порядок розрахунку контрольної цифри:

1. Складаємо цифри, що знаходяться на парних позиціях коду.
2. Результат множимо на 3.

3. Складаємо цифри, що знаходяться на непарних позиціях коду.
4. Складаємо результати 2-ї і 3-ї дій.
5. Визначаємо контрольне число: воно є різницею між остаточною сумою і найближчим до неї вищим числом, кратним 10.

Вивчити штрих-код продукції на прикладі упаковки непродовольчого товару і визначити країну-виробника, розрахувати контрольне число і зробити висновок щодо достовірності маркування товару. Зразки штрих-кодів подано нижче.

Обчислити контрольну цифру штрихкової позначки товару:

- 1) 890604490848 *
- 2) 482006387012 *
- 3) 978517005405 *
- 4) 859558950128 *
- 5) 582017430041 *
- 6) 978966498601 *
- 7) 482017068040 *
- 8) 520266317022 *
- 9) 400590052857 *
599817250173 *

Питання до самоконтролю:

1. У чому полягає суть, мета та значення класифікації товарів?
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки продукції.
3. Які є види класифікації товарів?
4. У чому полягає сутність ієрархічного методу класифікації товарів? Які його переваги та недоліки?
5. Оптимізацію яких процесів забезпечує використання штрихового коду?

Тематика творчих завдань:

1. Що таке асортиментна концепція підприємства?
2. Розкрийте сутність основних напрямків формування асортименту товарів.
3. Що таке Асоціація «ДжіЕс1 Україна»?
4. Який порядок вступу до Асоціації «ДжіЕс1 Україна»?

Література до теми:

1. Товарознавство та комерційна діяльність : підручник / В. Л. Дикань та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 369 с.

2. Чеховська М. В. Історико-педагогічні особливості професійної підготовки майбутніх товарознавців. *Вісник університету ім. Альфреда Нобеля. Сер. Педагогіка і психологія*. 2017. № 2 (14). С. 51–55.
3. Чудик-Білоусова Н. І., Черняк О. Ю. Право споживача на отримання інформації про товар: порівняльно-правовий аспект. *Приватне право і підприємництво*. Київ, 2011. Вип. 10. С. 53–57.
4. Шкабара Т. Л., Бозуленко О. Я. Сучасні комплекси споживчих властивостей товарів: ринковий розвиток. *Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки*. 2018. № 5, т. 2. С. 182–186.

Заняття 3

ТЕМА: Якість товарів. Стандартизація товарів

Метою семінарського заняття є розгляд основних термінів та визначення в галузі управління якістю товарів: якість, властивість, ознака продукції, показник якості, рівень якості, метод оцінки якості, стандартний та нестандартний товар, дефект, брак. Розгляд номенклатури показників якості товарів, їх класифікації та можливих значень показників якості. Розгляд основних функцій, видів та принципів стандартизації.

План семінарського заняття:

1. Розкрийте сутність поняття «якість товару».
2. Яким чином якість товарів пов'язана із законами економічного розвитку?
3. Що таке показники якості? За якими ознаками їх класифікують?
4. Сутність та основні поняття у сфері стандартизації.
5. Принципи стандартизації.

Завдання для самостійної роботи:

1. Навести класифікацію якості товарів.
2. Яким чином якість товарів пов'язана із законами економічного розвитку?
3. Що таке показники якості? За якими ознаками їх класифікують?
4. Назвіть групи показників якості продукції за властивостями, що характеризуються.

Завдання №1

Окресліть ознаки якості товарів за основними складовими якості (за варіантом):

- 1; 11) пральна машина;
- 2; 12) міксер;
- 3; 13) шуруповерт;
- 4; 14) холодильник;
- 5; 15) телевізор;
- 6; 16) підгузки;
- 7; 17) автомобіль;
- 8; 18) візок для немовлят;
- 9; 19) пилосос;
- 10; 20) дрель електрична;
- 21; 22) натуральна кава;
- 23; 24) чай;
- 25; 26) солодоші.

Завдання № 2

Заповнити таблицю 3, окреслити сутність поставлених (перший стовпчик) завдань:

Таблиця 3

Відповідно до Закону «Про стандартизацію» до основних повноважень національного органу стандартизації належить:	1. 2. 3.
В Україні стандартизація, що має державний характер, спрямована на забезпечення:	1. 2. 3.
Державна політика в галузі стандартизації базується на таких принципах:	1. 2. 3.

Питання до самоконтролю:

1. Розкрийте сутність поняття «якість товару».
2. Яким чином якість товарів пов'язана із законами економічного розвитку?
3. Що таке показники якості? За якими ознаками їх класифікують?
4. Які значення можуть мати показники якості товарів?
6. Які методи оцінки якості товарів ви знаєте?
7. Охарактеризуйте органолептичний метод визначення якості товару. Що таке кваліметрія?

8. У чому полягає сутність інструментального методу визначення якості товару? На які методи він поділяється?

9. Розкрийте сутність понять «доброякісність» та «недоброякісність» товару.

10. Що таке стандарт? Які види стандартів визначено ЗУ «Про стандартизацію»?

11. За якими принципами здійснюється стандартизація?

12. Яка різниця між державними та міжнародними стандартами?

Тематика творчих завдань:

1. На яких принципах здійснюється стандартизація?

2. Яка різниця між державними та міжнародними стандартами?

3. Розкрийте сутність державних стандартів України (ДСТУ) та галузевих стандартів України (ГСТУ).

4. Що таке технічні умови? У яких випадках вони розробляються?

5. Які міжнародні організації зі стандартизації ви знаєте? Яка мета їх діяльності?

6. Хто виконує функції національного органу стандартизації в Україні? Які його основні повноваження?

7. Що таке стандартизація? У чому полягає її мета?

8. Охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти стандартизації.

9. Яким чином пов'язані між собою поняття «якість продукції» та «стандартизація»?

10. Що таке стандарт? Які види стандартів визначено ЗУ «Про стандартизацію»?

Література до теми:

1. Валага Л. Ю. Ефективність адаптації національної системи технічного регулювання у відповідність до вимог Європейського Союзу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 1 (75). С. 235–243.
2. Грищенко О. Ф. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2019. 54 с.
3. Основи стандартизації, метрології та управління якістю : навч. посіб. / Н. О. Машта та ін. Рівне : О. Зень, 2015. 388 с.
4. Офіційний сайт Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»). URL: <http://www.ukrndnc.org.ua>.

Заняття 4

ТЕМА: Сертифікація та оцінка відповідності. Інформація про товар

Метою семінарського заняття є вивчити основні організаційно-методичні аспекти у сфері сертифікації та оцінки відповідності продукції на основі сучасних положень нормативних документів України. Розглянути основні положення щодо сутності та засобів товарної інформації. Розглянути поняття «інформація про товар», а також її види, форми та засоби.

План семінарського заняття:

1. Загальні відомості про сертифікацію та оцінку відповідності.
2. Процедура оцінки відповідності з використанням модулів.
3. Інформація про товар: сутність, форми та вимоги щодо неї.
4. Маркування як засіб товарної інформації.
5. Інформаційні знаки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте сутність основних термінів, які стосуються системи оцінки відповідності.
2. Які основні нормативно-правові акти визначають правові та організаційні засади здійснення сертифікації та оцінки відповідності?
3. Що таке технічний регламент?
4. Який загальний порядок дій з оцінки відповідності?
5. Надайте характеристику поняття «модуль оцінки відповідності».
6. Надайте характеристику понять «сертифікат відповідності» та «декларація відповідності». Яка між ними відмінність?
7. У чому полягає сутність функційного підходу до оцінювання відповідності?
8. Охарактеризуйте основні носії виробничого маркування.

Завдання № 1

За даними таблиці 4 – Інформація про товар – навести основну, споживчу та комерційну товарну інформацію. Як приклади можна використовувати продукцію різних виробників.

Таблиця 4

Варіант	Товар
1, 11, 21	Батон, гаманець, крем для взуття
2, 12, 22	Печиво, смартфон, кулькова ручка
3, 13, 23	Сосиски дитячі, ніж кухонний, рушник
4, 14, 24	Шоколадні цукерки, портфель, гребінець для волосся
5, 15, 25	Консервована кукурудза, електричний чайник, замок на двері навісний

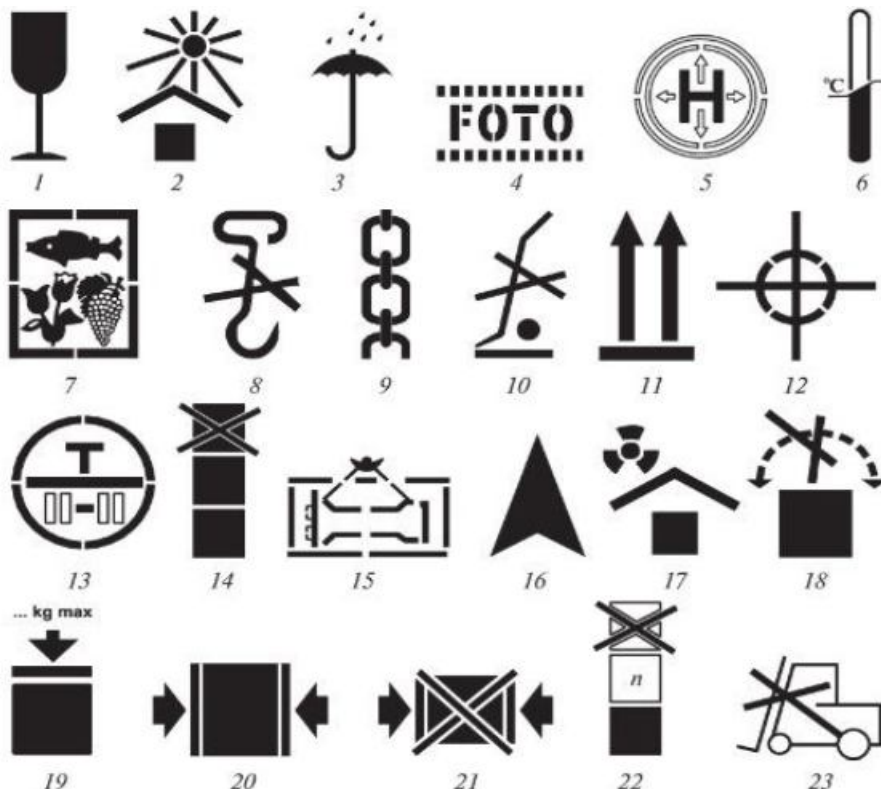
6, 16, 26	Питна вода, парфуми, вологі серветки
7, 17, 27	Масло вершкове, мило, папір туалетний
8, 18, 28	Ковбаса варена, шампунь для волосся, чохол для окулярів
9, 19, 29	Кава розчинна, телефон мобільний, зубна паста
10, 20, 30	Сир твердий, лампа розжарювання, окуляри сонцезахисні

Завдання № 2

На рисунку 1 зображені маніпуляційні знаки. Навести (обрати з переліку нижче) значення кожного. Наприклад, 1 – *Обережно, крижке*.

Перелік:

~~Обережно, крижке~~; ~~Берегти від сонця~~; ~~Берегти від вологи~~; ~~Берегти від випромінювання~~; Герметична упаковка; Відкривати тут; Захищати від радіоактивних джерел; НЕ котити; Обмеження температури; Вантаж швидко псується; Гаками не брати; Місце стропування; Тут піднімати візком забороняється; Верх; Центр ваги; Тропічна упаковка; Штабелювати забороняється; Піднімати безпосередньо за вантаж; Межа кількості ярусів на штабелі; Вилочні навантажувачі не використовувати; Штабелювання обмежене; Затискати тут; НЕ затискати.

9. Рисунок 1

Тематика творчих завдань:

1. Розкрийте сутність поняття «інформаційний знак» та назвіть, які є групи інформаційних знаків.

2. Охарактеризуйте сутність та види товарних знаків.
3. Що таке екологічні знаки? На які підгрупи вони поділяються?
4. Що таке інформація про харчові продукти? Назвіть основні вимоги щодо її розміщення та надання.
5. Яка інформація про харчовий продукт є обов'язковою для надання?
6. Розкрийте сутність понять «мінімальний термін придатності харчового продукту» і «дата “вжити до...”». У чому їх відмінність?

Питання до самоконтролю:

1. Розкрийте сутність поняття «сертифікація». У чому полягає мета добровільної сертифікації?
2. Які виділяють види сертифікації залежно від галузі її здійснення?
3. Яка основна мета реформування системи сертифікації на сучасному етапі розвитку економіки? У чому це проявляється?
4. Що таке «інформація про товар»?
5. Охарактеризуйте основні види та форми інформації про товар.
6. Яким вимогам повинна відповідати інформація про товар?
7. У чому полягає сутність маркування товарів? Які його основні функції?
8. Розкрийте сутність виробничого та торговельного видів маркування.

Література до теми:

1. Валага Л. Ю. Ефективність адаптації національної системи технічного регулювання у відповідність до вимог Європейського Союзу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 1 (75). С. 235–243.
2. Грищенко О. Ф. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2019. 54 с.
3. ДСТУ ISO/IEC 17000:2007. Оцінювання відповідності. Словник термінів і загальні принципи. [На заміну ДСТУ 2462-94, ДСТУ 1.1-2001 (розділи 14–19); чинний від 2008-04-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2008. 20 с. (Інформація та документація).
4. Про затвердження модулів оцінки відповідності, які використовуються для розроблення процедур оцінки відповідності, та правил використання модулів оцінки відповідності : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 січ. 2016 р. № 95. Дата оновлення: 03 жовт. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2016-p>.
5. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15 січ. 2015 р. № 124-VIII. Дата оновлення: 06 черв. 2019.

6. Чудик-Білоусова Н. І., Черняк О. Ю. Право споживача на отримання інформації про товар: порівняльно-правовий аспект. *Приватне право і підприємництво*. Київ, 2011. Вип. 10. С. 53–57. Назаренко Л. О. Експертиза товарів (Експертиза продовольчих товарів) : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2014. 312 с.

Заняття 5

Тема: Ідентифікація та фальсифікація товарів. Основи експертизи товарів

Метою семінарського заняття є вивчення аспектів товарної ідентифікації та фальсифікації продукції. Розглянути поняття «ідентифікація», її основні завдання, об'єкти та суб'єкти, функції, етапи здійснення, критерії, показники та методи. Надати характеристику наступних видів ідентифікації: споживча, асортиментна (видова), якісна (кваліметрична), товарно-партійна. Поняття товарознавчої експертизи, її основна мета та завдання. Надати перелік об'єктів та суб'єктів експертизи товарів.

План семінарського заняття:

1. Сутність, види та засоби фальсифікації товарів.
2. Способи захисту продукції від фальсифікації.
3. Види експертизи товарів.
4. Інформаційно-документальні засоби експертизи товарів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвіть особливості та способи асортиментної фальсифікації продукції.
2. Розкрийте сутність вартісної фальсифікації.
3. Чим відрізняється асортиментна фальсифікація від якісної?
4. Назвіть основні права та обов'язки експерта.
5. Які види експертиз існують згідно з процесуальним законодавством України? Надайте їм характеристику.
6. Які види експертиз виділяють за завданнями, поставленими перед експертом?

Питання до самоконтролю:

1. Надайте характеристику терміну «ідентифікація», назвіть об'єкти та суб'єкти ідентифікації.
2. Які основні завдання ідентифікації товарів?
3. Надайте характеристику видів ідентифікації.
4. Опишіть послідовність здійснення процедури ідентифікації.

5. Що таке фальсифікація продукції?
6. Що таке товарознавча експертиза, яка її основна мета?
7. Які основні завдання товарознавчої експертизи?
8. Які органи уповноважені проводити товарознавчі експертизи?

Завдання № 1

За наведеним посиланням <https://business.in.ua/top-50-innovatsijnyh-kompanij-svitu/> обрати будь-яку компанію, описати особливості її продукції. Як обрана компанія захищає власну продукцію від підробок?

Завдання № 2

Розкрити сутність видів експертизи, заповнити таблицю 5.

Таблиця 5

Вид експертизи	Сутність
1. Експертиза продовольчих та непродовольчих товарів	
2.	
3.	
4.	

Експертиза продовольчих та непродовольчих товарів; автотоварознавча експертиза; експертиза споживчих товарів; меблева експертиза; експертиза текстильних товарів; інша експертиза; економічна; контрактна; страхова; банківська; митна; судово-правова; консультаційна; споживча; інформаційна; асортиментна; експертиза якості; експертиза кількості; експертиза комплектності; експертиза походження; документальна експертиза.

Тематика творчих завдань:

1. Обґрунтуйте економічні передумови та екологічні аспекти проявів якісної фальсифікації продукції.
2. Що таке інформаційна фальсифікація продукції?
3. Які існують способи захисту від фальсифікації етикетки та упаковки товарів?
4. Які заходи необхідно впроваджувати для попередження фальсифікації товарів?
5. Яким чином класифікують технічні документи?
6. Які товаросупровідні документи ви знаєте?
7. Надайте характеристику якісним товаросупровідним документам.
8. Охарактеризуйте комплексні товаросупровідні документи.
9. Яке призначення експлуатаційних документів?

Література до теми:

1. Про інформацію : Закон України від 02 жовт. 1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 03 груд. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів : Закон України від 06 груд. 2018 р. № 2639-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19>.
3. Товарознавство та комерційна діяльність : підручник / В. Л. Дикань та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 369 с.

Заняття 6

Тема: Основи пакування та зберігання товарів. Товарознавство та комерційна діяльність

Метою семінарського заняття є розгляд основних аспектів у сфері пакування та зберігання товарів. Розглянуто сутність та основні елементи пакування, надано характеристику різних видів тари й упаковки. Розглянути принципи зберігання товарів, зокрема: сумісність, безпеку й ефективність. Визначити основні правила зберігання товарів. Розглянути фактори впливу на розвиток комерційної діяльності та різні концепції комерційної діяльності.

План семінарського заняття:

1. Пакування товарів.
2. Принципи та правила зберігання товарів. Режими зберігання товарів.
3. Суть та зміст товарознавчої діяльності у сфері товарознавства.
4. Фактори впливу на розвиток комерційної діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Що таке режим зберігання? Якими показниками він характеризується?
2. Як впливає температура повітря на зберігання товарів?
3. Яких умов необхідно дотримуватися, для того щоб створити оптимальні умови для зберігання товару у сховищі?

Питання до самоконтролю:

1. Яке основне призначення пакування товарів?
2. Надайте характеристику понять «тара» та «упаковка».
3. Які основні вимоги висувають до упаковки?
4. Назвіть основні класифікаційні ознаки та види упаковки.

Завдання № 1

Навести по два приклади на кожен вид упаковки товару (товар вказати) згідно з варіантом таблиці 6.

Таблиця 6

Варіант. Вид упаковки	Варіант. Вид упаковки
1. Захисна	2. Паперова
3. Логістична	4. Полімерна
5. Маркетингова	6. Дерев'яна
7. Інформаційна	8. Металева
9. Споживча	10. Матер'яна
11. Виробнича	12. Одноразова
13. Транспортна	14. Придатна для утилізації
15. Спеціальна	16. Стійка до форми товару
17. Внутрішня	18. Різна за формою конструкції
19. Зовнішня	20. Скляна
21. Логістична	22. Паперова
23. Маркетингова	24. Одноразова

Завдання № 2

Визначити порушення режиму зберігання товарів на складі продуктового магазину (таблиця 7). При виконанні завдання обрати 10 пунктів, починаючи зі свого варіанта.

Таблиця 7

Назва товару	Фактична температура повітря, 0° С	Фактична відносна вологість повітря, %
1. Бакалійні товари	15	95
2. Взуття	18	70
3. Вироби з пластмаси	20	75
4. Галантерейні вироби	15	69
5. Головні убори	15	65
6. Канцелярські товари	22	75
7. Книги	15	65
8. Кондитерські вироби	14	65
9. Косметичні вироби	15	65
10. Меблі	12	60
11. Парфумерні вироби	15	65
12. Побутова хімія	15	60
13. Риба копчена	2	77
14. Риба морожена	19	80
15. Спортивні товари	20	65
16. Сушені плоди й овочі	15	65
17. Тканина	15	65
18. Швейні вироби	22	75

Продовження табл. 7

19. Електропобутові товари	20	75
20. Бакалійні товари	15	95
21. Спортивні товари	17	75
22. Сушені плоди й овочі	19	85
23. Тканина	20	65
24. Швейні вироби	21	45
25. Електропобутові товари	23	25

Завдання № 3

Дати повну характеристику товару за товарознавчою класифікацією товарів: призначення; підрід; клас; підклас; група; підгрупа; вид; різновид.

Таблиця 8

Варіант	Товар
1, 2, 3	Яблучний сік. Освітлений. Відновлений. Пастеризований. 0,25 л
4, 5, 6	Фарби гуашеві, серія «Захоплення». Для дитячої творчості
7, 8, 9	Печиво-сендвіч «SUPER KONTIK» з начинкою зі смаком молока. Маса нетто 76 г
10, 11, 12	Зошит загальний марки В. 36 аркушів (клітинка)
13, 14, 15	Лампа розжарювання вольфрамова, синя, 60 Вт
16, 17, 18	Яйця перепелині, харчові
19, 20, 21	Олівці кольорові, 24 штуки
22, 23, 24	Скумбрія атлантична натуральна. Консерви рибні стерилізовані. З додаванням олії
25, 26, 27	Каша вівсяна моментального приготування з чорницею, 40 г
28, 29, 30	Консерви стерилізовані «Горошок зелений консервований» зі свіжого зеленого горошку мозкових сортів

Завдання № 4

Навести промисловий асортимент виробників (таблиця 33). Завдання виконувати групою в 5 осіб.

Виробники споживчої продукції:

- 1) ТОВ «ВП Роганський м'ясокомбінат» (м. Харків);
- 2) ТОВ «Кулиничівський хлібо завод» (м. Харків);
- 3) Фармацевтична компанія «Здоров'я» (м. Харків);
- 4) ПРАТ «Харківська бісквітна фабрика»;
- 5) ТОВ «Харківський лікєро-горілочний завод».

Тематика творчих завдань:

1. Яким чином вентиляція складських приміщень впливає на якість товарів?
2. Надайте характеристику основних правил розміщення товарів.

3. Яких принципів розміщення товарів необхідно дотримуватися при зберіганні?

4. Яким чином необхідно забезпечувати збереження товарів під час транспортування (доставки)?

5. Основні принципи комерційної діяльності на підприємствах оптової торгівлі.

6. Основні принципи комерційної діяльності в торгово-посередницьких структурах.

7. Напрямки комерційної діяльності підприємств торгівлі в сучасних умовах.

Література до теми:

1. Про інформацію : Закон України від 02 жовт. 1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 03 груд. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів : Закон України від 06 груд. 2018 р. № 2639-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19>.
3. Товарознавство та комерційна діяльність : підручник / В. Л. Дикань та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 369 с.

Заняття 7

**Тема: Товарознавча діяльність у сфері міжнародного товарного обігу.
Логістична концепція в товарознавчій діяльності**

Метою семінарського заняття є розгляд основних аспектів у сфері пакування та зберігання товарів. Розглянути сутність та основні елементи пакування, надати характеристику різних видів тари та упаковки. Визначити основні правила зберігання товарів.

План семінарського заняття:

1. Пакування товарів.
2. Принципи та правила зберігання товарів. Режими зберігання товарів.
3. Суть та зміст товарознавчої діяльності у сфері товарознавства.
4. Фактори впливу на розвиток комерційної діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Що таке режим зберігання? Якими показниками він характеризується?

2. Як впливає температура повітря на зберігання товарів?
3. Яких умов необхідно дотримуватися, для того щоб створити оптимальні умови для зберігання товару у сховищі?

Завдання № 1 (ділова гра). У грі беруть участь студенти: 1 студент – продавець і всі інші студенти – покупці. Потрібно змодельовати ситуацію продажу будь-якого товару (автомобіль, холодильник, телевізор, телефон, блендер тощо), використовуючи «прекрасні ідеї успішної торгівлі», що наведені нижче:

- 1) найкращі продавці не продають – вони з'ясовують, що потрібно людині, а потім допомагають їй знайти найкращий спосіб отримати це;
- 2) намагаючись щось продати, частіше говоріть «ви». Це дає людині зрозуміти, що ви думаєте головним чином про її інтереси;
- 3) забудьте про дотепність – замість цього будьте хорошим слухачем;
- 4) докладайте зусиль для підвищення рівня своїх знань про вашу галузь. Ви не можете собі дозволити не робити цього;
- 5) у спілкуванні з клієнтом хваліть ваших конкурентів. Це показує клієнту, що ви неупереджені і не станете щось від нього приховувати;
- 6) використовуйте «свідків» (тобто задоволених клієнтів), щоб продавати товар новим клієнтам. Тоді ви зможете сказати: «Не слухайте мене, краще послухайте їх»;
- 7) використовуйте одне чарівне питання, щоб правильно налагодити відносини з потенційним клієнтом. Запитайте його: «Як сталося, що ви потрапили в цей бізнес?» Розповідь про власну кар'єру завжди багато значить для людини;
- 8) готуйтеся до спілкування з однією людиною як до виступу перед сотнею людей, тобто ретельно готуйтеся до кожної зустрічі;
- 9) станьте «зразком стислості»;
- 10) вітаючи когось, називайте його на ім'я;
- 11) частіше посміхайтесь, і через місяць ви побачите, як це змінить ваше життя;
- 12) ніколи не сперечайтесь з іншими людьми. Навпаки, ставте питання, відповіді на які переконують їх у вашій правоті.

Завдання № 2

Скласти логістичний ланцюг доставки товару (таблиця 9) із вказівкою міст перевалки товару (вантажу) та зміни виду транспорту. Кінцевий пункт призначення – м. Харків. Надати скрін екрану або зображення маршруту, прокладеного за допомогою додатку [googlemaps](https://www.google.com/maps).

Таблиця 9

Варіант	Товар	Держава-виробник
1, 2	Троянда (квіти)	Нідерланди, м. Алсмер
3, 4	Ліки	Франція, м. Париж
5, 6	Одяг з трикотажу	Туреччина, м. Ізмір
7, 8	Антрацитне вугілля	Південно-Африканська республіка, м. Емалахлені
9, 10	Банан	Грузія, м. Батумі
11, 12	Одяг зі шкіри	Швейцарія, м. Цюріх
13, 14	Рибні консерви	Латвія, м. Рига
15, 16	Мандарин	Марокко, м. Рабат
17, 18	Сир твердий	Швейцарія, м. Лозанна
19, 20	Побутова техніка	Південна Корея, м. Сувон
21, 22	Хутро	Греція, м. Афіни
23, 24	Авокадо	Туреччина, м. Стамбул
25, 26	Свіжеморожена риба	Фінляндія, м. Гельсінкі

Навести приклад, а саме заповнити зовнішньоекономічний контракт на доставку певного виду товару, враховуючи його особливості транспортування, зберігання, навантаження тощо.

Питання до самоконтролю:

1. Яке основне призначення пакування товарів?
2. Надайте характеристику понять «тара» та «упаковка».
3. Які основні вимоги висувають до упаковки?
4. Назвіть основні класифікаційні ознаки та види упаковки.

Тематика творчих завдань:

1. Яким чином вентиляція складських приміщень впливає на якість товарів?
2. Надайте характеристику основних правил розміщення товарів.
3. Яких принципів розміщення товарів необхідно дотримуватися при зберіганні?
4. Яким чином необхідно забезпечувати збереження товарів під час транспортування (доставки)?
5. Значення договорів у комерційній діяльності і форми ведення переговорів.
6. Поняття та структура товарної політики. Товарна інноваційна політика.

Література до теми:

1. Про захист прав споживачів : закон України. URL : http://tourlib.net/zakon/pro_zahyst_prav.htm.
2. Про внутрішню торгівлю (Проект) : закон України URL : <http://do.gendocs.ru/docs/index-118955.html#maintext>.
3. Про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ, Угоди про сільське господарство між Україною та Королівством Норвегія, Угоди про сільське господарство між Україною та Ісландією та Угоди про сільське господарство між Україною та Швейцарською Конфедерацією : закон України ВРУ № 4091-VI від 07.12.2011 URL : http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source.
4. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.

Заняття 8

Тема: Проблеми та перспективи розвитку товарообігу на міжнародних ринках товарів

Метою семінарського заняття є розгляд основних наявних проблем та можливих перспектив розвитку товарообігу на міжнародних ринках товарів.

План семінарського заняття:

1. Міжнародні товарні ринки, особливості існування та життєвого циклу товару.
2. Фактори впливу на попит товарів на міжнародних ринках.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання № 1

Оберіть будь-який інноваційний товар, окресліть, як винахід цього товару посприяв розвитку країни, компанії, винахідникам, які перепони були в ході просування цього товару на зовнішні ринки.

Товар обирається самостійно кожним студентом, дозволяється робота вдвох. Обравши товар, проаналізувати його рух між країнами світу і чому саме така динаміка. Інноваційний товар може бути на будь-який проміжок часу. Наприклад, телефон – у певний проміжок часу це був новий винахід.

Завдання № 2

Оберіть країну (у рамках попереднього завдання), з якою Україна має експортні відносини в будь-якій галузі, опишіть проблеми цих відносин та перспективи розвитку.

Питання до самоконтролю:

1. Яке основне призначення міжнародного товарного ринку?
2. Які переваги отримує виробник, вивівши свій товар на міжнародний ринок?
3. Які основні вимоги висувають до товарів певного призначення на міжнародному ринку?

Тематика творчих завдань:

1. Організація комерційної діяльності в торгово-посередницьких структурах міжнародного простору.
2. Економічна свобода, її сутність і роль у розвитку торгового підприємства.
3. Якість та конкурентоспроможність товарів.
4. Інноваційні підходи щодо пакування та зберігання товарів.
5. Аналіз споживчого ринку України.
6. Актуальні завдання, проблеми і напрямки розвитку сучасного товарознавства продовольчих товарів.
7. Актуальні напрямки товарознавчої діяльності у сфері обігу товарів.

Література до теми:

1. Товарознавство та комерційна діяльність : підручник / В. Л. Дикань та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 369 с.
2. Чеховська М. В. Історико-педагогічні особливості професійної підготовки майбутніх товарознавців. *Вісник університету ім. Альфреда Нобеля. Сер. Педагогіка і психологія*. 2017. № 2 (14). С. 51–55.
3. Артюх Т. М., Григоренко І. В. Теоретичні основи товарознавства : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2014. 263 с. URL: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/73.24.pdf> (дата звернення: 16.01.2020).

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Вказівки до самостійної роботи студентів. Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Мета виконання самостійної роботи – поглиблення, узагальнення і закріплення теоретичних знань і практичних умінь студентів з дисципліни, відпрацювання та засвоєння навчального матеріалу, визначеного для самостійних занять; формування у студентів культури розумової праці, самостійності та ініціативи в пошуку та набутті знань.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- систематизація, закріплення та розширення набутих студентом знань з певного курсу навчальної дисципліни;
- опанування навичок практичного використання набутих знань для вирішення конкретних завдань;
- розвиток у студента необхідних навичок з виконання розрахунків і використання їх результатів для ухвалення рішень.

Самостійна робота студентів здійснюється у формі підготовки до лекцій, семінарських занять, виконання творчих завдань, контрольних заходів, написання есе.

Підготовка до семінарських занять визначає необхідність чіткого засвоєння основних термінів та визначень, розуміння їх змістовної сутності, готовність до участі в дискусії за темою заняття. Підготовка до семінарських занять та активна участь у ході заняття – це проявлення засвоєння матеріалу.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ТОВАРОЗНАВСТВО»

Усне опитування (здійснюють його на семінарських заняттях, а також лекціях і консультаціях).

Усні відповіді оцінюються за такими критеріями:

1–2 бали – відповідь поверхова на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; розуміння і розкриття лише окремих позицій;

3 бали – відповідь послідовна, але недостатньо структурована (без виділення основних позицій);

4 бали – відповідь логічна, чітка, структурована;

5 балів – відповідь чітка, структурована, логічна; має власні наукові висновки.

Критерії оцінювання творчих завдань.

За кожне виконане творче завдання студент максимально може отримати 5 балів:

1 – завдання виконано поверхово;

2 бали – фрагментарне виконання лише частини (25 %) завдання;

3–4 бали – фрагментарне виконання лише частини (55 %) завдання;

5 балів – завдання виконано повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті завдання.

Протягом семестру студент може набрати до 60 балів.

На заліку – максимально 40 балів. Для допуску до заліку студент повинен набрати за результатами поточного контролю не менше 25 балів. Підсумковий контроль проводиться в письмовій формі – тестування (40 питань, кожна вірна відповідь – 1 бал) . Під час проведення поточного контролю протягом семестру студент повинен набрати мінімум 12 балів за кожний розділ, а саме 24 бали за два розділи.

Схема нарахування балів:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Залік	Сума
Теми 1–8	Теми 9–15	Всього протягом семестру		
16	24	60	40	100

Поточний контроль для отримання 60 балів складається з:

- активної роботи на практичних заняттях – 20 балів протягом курсу;

- підготовки теоретичного матеріалу за темами (успішне складання тестів протягом курсу) – 40 балів.

Залікова робота складається з 40 тестових питань (кожна правильна відповідь – 1 бал).

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90–100	Зараховано
70–89	
50–69	
1–49	Не зараховано

6. ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «ТОВАРОЗНАВСТВО»

- 1. Як називається етап розвитку товарознавства, під час якого відбувався опис товарів в алфавітному порядку без їх систематизації?*
 - А. Товарознавчо-формулюючим.
 - Б. Товарознавчо-описовим.
 - В. Товарознавчо-технологічним.
 - Г. Товарознавчо-функціональним.
 - Д. Товарознавчо-прогресивним.
- 2. Які основоположні характеристики мають товари як об'єкти товарознавчої діяльності?*
 - А. Асортиментну, якісну, кількісну, вартісну.
 - Б. Асортиментну, якісну, функціональну, експлуатаційну.
 - В. Якісну, кількісну, функціональну, екологічну.
 - Г. Кількісну, функціональну, екологічну.
 - Д. Вартісну, експлуатаційну, функціональну.
- 3. Що є об'єктами товарознавства?*
 - А. Товари, а також процеси їх зберігання, руху, підготовки до продажу, контролю якості, упакування, маркування.
 - Б. Тільки процеси зберігання товарів.
 - В. Тільки процес виробництва продукції (товарів, робіт, послуг).
 - Г. Тільки товари.
 - Д. Споживні характеристики товарів.
- 4. Принцип товарознавства, суть якого полягає у відсутності недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю нанесення товаром чи послугою (процесом) шкоди життю, здоров'ю і майну, – це:*
 - А. Систематизація.
 - Б. Безпека.
 - В. Сумісність.
 - Г. Ефективність.
 - Д. Взаємозамінність.
- 5. Як називається принцип товарознавства, який полягає в досягненні найбільш оптимального результату при виробництві, пакуванні, зберіганні, реалізації та споживанні (експлуатації) товарів?*
 - А. Взаємозамінність.
 - Б. Безпека.
 - В. Сумісність.

Г. Ефективність.

Д. Своєчасність.

6. Як називається характеристика товару як об'єкта товарознавчої діяльності, яка полягає в тому, що кожен товар має ціну?

А. Асортиментна.

Б. Якісна.

В. Вартісна.

Г. Кількісна.

Д. Функціональна.

7. Які з перелічених властивостей товару не відносяться до натуральних?

А. Хімічні.

Б. Біологічні.

В. Експлуатаційні.

Г. Фізичні.

Д. Фізико-хімічні.

8. Які натуральні властивості товарів характеризують стійкість товарів до дії мікроорганізмів?

А. Біологічні.

Б. Хімічні.

В. Фізико-хімічні.

Г. Фізичні.

Д. Термічні.

9. Які властивості характеризуються показниками маси, питомої ваги, оптичності, електричності?

А. Сенсорні властивості.

Б. Біологічні властивості.

В. Геометричні властивості.

Г. Хімічні властивості.

Д. Фізичні властивості.

10. Стійкість матеріалів до кислот, лугів, окислювачів, корозостійкість, стійкість до дії світла та погоди відносять до:

А. Хімічних властивостей.

Б. Фізичних властивостей.

В. Органолептичних властивостей.

Г. Біологічних властивостей.

Д. Геометричних властивостей.

11. Які з перелічених властивостей товару не відносяться до споживних?

А. Функціональні.

Б. Ергономічні.

В. Безпеки.

Г. Естетичні.

Д. Біологічні.

12. У чому полягає сутність ієрархічного методу класифікації товарів?

А. Це послідовний розподіл великої кількості об'єктів на незалежні класифікаційні групування.

Б. Це послідовний розподіл великої кількості об'єктів на підлеглі класифікаційні групування.

В. Це паралельний розподіл великої кількості об'єктів на незалежні класифікаційні групування.

Г. Це паралельний розподіл великої кількості об'єктів на підлеглі класифікаційні групування.

Д. Немає правильної відповіді.

13. *Оберіть особливість фасетного методу класифікації товарів:*

А. Паралельне розмежування безлічі об'єктів на незалежні класифікаційні групування.

Б. Послідовний розподіл великої кількості об'єктів на підлеглі класифікаційні групування.

В. Спільність і взаємозалежність між окремими класифікаційними групуваннями товарів.

Г. Кожна наступна ознака конкретизує ознаку попередньої ланки.

Д. Усі відповіді вірні.

14. *Асортимент товарів – це:*

А. Сукупність товарів, згрупованих залежно від потреб, що вони їх задовольняють.

Б. Перелік однорідних і різнорідних товарів загального або аналогічного призначення.

В. Товари широкого вжитку, що виробляються промисловими підприємствами.

Г. Сукупність товарів різних видів і різновидів, об'єднаних за будь-якою ознакою чи сукупністю ознак.

Д. Перелік товарів в алфавітному порядку.

15. *Сукупність товарів, які виробляє підприємство, виходячи зі своїх виробничих можливостей, – це:*

А. Торговий асортимент.

Б. Оптимальний асортимент.

В. Виробничий асортимент.

Г. Розгорнутий асортимент.

Д. Змішаний асортимент.

16. *Сукупність невеликої кількості груп, видів, найменувань товарів, які задовольняють потреби обмеженої кількості споживачів, – це:*

А. Раціональний асортимент.

Б. Навчальний асортимент.

В. Оптимальний асортимент.

Г. Складний асортимент.

Д. Простий асортимент.

17. Які елементи включає структура коду?

А. Основу коду.

Б. Розряд коду.

В. Алфавіт коду.

Г. Довжину коду.

Д. Усі відповіді правильні.

18. Система знаків, прийнятих для утворення коду (цифри, букви, їх комбінації, штрихи), – це:

А. Алфавіт коду.

Б. Структура коду.

В. Основа коду.

Г. Розряд коду.

Д. Немає правильної відповіді.

19. Штриховий алфавіт коду – це:

А. Алфавіт, знаками якого є букви і цифри.

Б. Алфавіт, знаками якого є штрихи та пробіли, ширина яких читається за допомогою сканерів у вигляді цифр.

В. Алфавіт, знаками якого є букви алфавіту.

Г. Алфавіт, знаками якого є цифри.

Д. Алфавіт, знаками якого є фігури.

20. Число знаків у кодї (без урахування пробілів) – це:

А. Довжина коду.

Б. Розряд коду.

В. Алфавіт коду.

Г. Основа коду.

Д. Структура коду.

21. Критичне значення показника якості – це:

А. Значення, яке встановлене чинними нормативними документами.

Б. Значення, яке визначається одноразовим або багаторазовим його вимірюванням.

В. Перевищення або зниження показника якості, що регламентується як невідповідність чинному нормативному документу.

Г. Значення, яке дозволяє досягти найповнішого задоволення частини потреб, що обумовлює даний показник.

Д. Немає правильної відповіді.

22. Визначення якості продукції за допомогою органів чуттів людини – це:

А. Сенсорний аналіз.

Б. Хімічний аналіз.

В. Біологічний аналіз.

- Г. Фотометричний аналіз.
- Д. Функціональний аналіз.

23. *Як називається галузь науки, предметом якої є методи кількісної оцінки якості продукції?*

- А. Кваліметрія.
- Б. Хроматографія.
- В. Кондуктометрія.
- Г. Спектрофотометрія.
- Д. Товарознавча експертиза.

24. *Як називається нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов'язані з ними процеси та методи виробництва, дотримання яких є обов'язковим?*

- А. Стандарт.
- Б. Технічний регламент.
- В. Сертифікат.
- Г. Технічні умови.
- Д. Декларація.

25. *В якому варіанті відповідей правильно зазначено послідовність функцій, які задовольняють вимогу чи потребу в підтвердженні, що встановлені вимоги виконано?*

А. Визначення; вибирання; критичний огляд і підтвердження відповідності.

Б. Критичний огляд; вибирання; визначення; підтвердження відповідності.

В. Критичний огляд і підтвердження відповідності; вибирання; визначення.

Г. Вибирання; визначення; критичний огляд і підтвердження відповідності.

Д. Функції виконуються в довільному порядку.

26. *Які є види інформації про товар залежно від призначення?*

- А. Основоположна, комерційна, споживча.
- Б. Словесна та цифрова.
- В. Документальна та недокументальна.
- Г. Неофіційна та формальна.
- Д. Зображувальна та символічна.

27. *Що можна віднести до недокументальної форми повідомлення про товар?*

- А. Тексти.
- Б. Цифрові дані.
- В. Таблиці.
- Г. Жести та запахи.
- Д. Фотографії.

28. *Що таке основоположна інформація про товар?*

А. Це відомості про товар, які доповнюють основну інформацію.

Б. Це основні відомості про товар, які мають вирішальне значення для його ідентифікації.

В. Це відомості про товар, які показують переваги конкретного товару в процесі його споживання чи експлуатації.

Г. Це повідомлення про будь-що; відомості, що виступають об'єктом зберігання, переробки та передавання.

Д. Це відомості про товар, які передаються за допомогою слів.

29. *Який вид ідентифікації проводиться з метою встановлення можливостей використання товару відповідно до його призначення та функціональних властивостей?*

А. Партійна.

Б. Якісна.

В. Асортиментна.

Г. Споживча.

Д. Вартісна.

30. *Кваліметрична ідентифікація – це:*

А. Ідентифікація, яка проводиться з метою встановлення відповідності вимогам якості товару, які передбачені в нормативній документації.

Б. Ідентифікація, у процесі якої встановлюється належність представленої частини товару до конкретної товарної партії.

В. Ідентифікація, яка проводиться з метою встановлення можливостей використання товару відповідно до його призначення та функціональних властивостей.

Г. Ідентифікація, яка проводиться з метою встановлення відповідності даного товару, його належності до певної асортиментної групи.

Д. Немає правильної відповіді.

31. *Що таке товарознавча експертиза?*

А. Дослідження якості, кількості та відповідності умовам нормативної документації, умовам договору партії товару з поданням мотивованого, об'єктивного, кваліфікованого висновку.

Б. Процедура забезпечення задоволення потреб та надання гарантій споживачам.

В. Процедура, за допомогою якої суб'єкт господарювання засвідчує якість продукції.

Г. Встановлення та запровадження стандартів з метою упорядкування діяльності в певній галузі економіки.

Д. Немає правильної відповіді.

32. Як називається документ, що засвідчує відповідність товару вимогам певних стандартів та норм?

- А. Санітарне посвідчення.
- Б. Ветеринарне посвідчення.
- В. Сертифікат якості.
- Г. Сертифікат походження.
- Д. Сертифікат відповідності.

33. Коли призначається додаткова експертиза?

А. У тих випадках, коли експерт через незалежні від нього обставини не зміг дати вичерпні відповіді на запитання, поставлені перед експертизою.

Б. За умови, що зацікавленими сторонами, арбітражем тощо під час оцінки висновку з первинної експертизи встановлено, що він виходить за межі компетенції експерта.

В. За умови, що зацікавленими сторонами, арбітражем тощо під час оцінки висновку з первинної експертизи встановлено, що він суперечить доказам, які мають зацікавлені сторони.

Г. Для дослідження товару, з якого необхідно отримати висновок експертів різних галузей науки та техніки.

Д. Призначають за ініціативою установ, які проводять експертизи, при необхідності перевірки самого експерта.

34. Яке правило розміщення товарів на зберігання встановлює вимоги щодо сумісного зберігання товарів з однаковими режимами зберігання?

- А. Раціональність експлуатації складів.
- Б. Забезпечення механізації робіт.
- В. Правило товарного сусідства.
- Г. Безпеки.
- Д. Ефективності.

35. Як називається показник, що відображає фактичну кількість водяних парів, що міститься в повітрі при даній температурі?

- А. Температура повітря.
- Б. Відносна вологість повітря.
- В. Абсолютна вологість повітря.
- Г. Повітрообмін.
- Д. Газовий склад повітря.

36. Як називається принцип зберігання товарів, який полягає в охороні товарів від дії кліматичних та інших несприятливих умов під час транспортування та зберігання?

- А. Принцип економічної ефективності зберігання.
- Б. Принцип систематичності контролю.
- В. Принцип інформаційного забезпечення.

Г. Принцип безперервності додержання умов зберігання.

Д. Принцип захисту від несприятливих зовнішніх дій.

37. Чи вірне твердження: «При виборі необхідного транспортного засобу велике значення має його спеціалізація як фактор пристосування рухомого складу до переміщення конкретних видів вантажів із застосуванням певного додаткового обладнання та механізмів».

1. Так.

2. Ні.

38. Економічний ефект від впровадження логістичного підходу в товарознавчій діяльності здійснюється за рахунок:

1) зниження запасів та скорочення часу руху ресурсів;

2) зниження транспортних, складських та інших витрат;

3) зниження витрат ручної праці;

4) всі відповіді вірні.

39. Код EAN використовується для кодування:

1) додаткової інформації (дата виготовлення, термін реалізації та ін.);

2) товарів;

3) товарних партій;

4) правильна відповідь відсутня.

40. Код ITF-14 використовується для кодування:

1. додаткової інформації (дата виготовлення, термін реалізації та ін.);

2. товарів;

3. товарних партій;

4. правильна відповідь відсутня.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

Зайцева Анна Сергіївна
Мірошниченко Тетяна Миколаївна
Поліванцев Андрій Сергійович

ТОВАРОЗНАВСТВО

Методичні рекомендації до семінарських занять
та рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності
«Міжнародні економічні відносини» освітньої програми
«Міжнародна логістика і митна справа»

Коректор *О. В. Пунько*
Комп'ютерне верстання *Н. О. Ваніна*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 2,78. Наклад 50 прим. Зам. № 264/24.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна